

(*Enforcats* > *Forcats*) ja al S. XIV sota la influència d'aquest mot i els seus derivats.³ Segons Pere Vidal (*Guide Pyr. Or.*, 353): «La Cabanasse, à un endroit appelé le Clot de las Forcas, se voyaient les restes de la maçonnerie qui portaient des fourches patibulaires --- le nom de St. Pere dels Enforcats (de Inforcatibus ou des Enfouchés) vient précisément des fourches patibulaires». Tanmateix, cal rebutjar aquesta explicació perquè en aquest cas, com en tants d'altres semblants (mer supòsit pseudo-etimològic de P. Vidal) es tracta sens dubte d'un entreforc o enforcament de camins, concretament de la bifurcació de l'antiga via romana, la qual, seguint la vall de la Tet, anava del Rosselló a Cerdanya.⁴

Efectivament, al domini català són innombrables els llocs anomenats *Forcat(s)*, *Forcada (-es)*, *Forcall*, *Forquet* i afins, els quals solen pendre nom d'un accident geogràfic: camí, riu, vall, barranc, etc., que s'hi bifurca. En aquest sentit, cal notar, al Vallespir, *Puig 20 Forcat* a Serrallonga (1959; xxiv, 66); *Coll Forcat 5* i *Coll Forcadell* a l'Albera (1959; xxiv, 176), i un altre *Coll Forcat* a La Roca d'Albera (1959; xxv, 4); a l'Alta Cerdanya, *Els Forcats* a Eina (1959; xxiii, 45); *Canal Forcada* a La Tor de Querol (1959; xxiii, 62); i, ²⁵ al Conflent, *Terra-forcada* a Saorra (*DECat* iv, 118a 42-43, s. v. *forca*).

Representants de *Forc-* a d'altres comarques catalanes: *Lo Forcat*, entreforc de barrancades al terme de Castellàs (Pallars Sobirà) (xxxviii, 14), amb un ho-³⁰ mònim a Tornafort (xxxvii, 20); *el Torrent Forcat* a Gósol (Berguedà) (xxxviii, 89, 93); *Clot del Forcat* a Cubells (Noguera) (xlvi, 45); *Barranc del Forcat* a Alcalà de Xivert (Baix Maestrat) (xxviii, 182), cf. *Barranc de Forcat* (també anomenat *Barranc Forcall*) a ³⁵ Bono (Alta Ribagorça) (xix, 153); tres indrets dits *forkát* a Erill, Cardet i Llesp (Alta Ribagorçana) (xiii, 161, 170, 196); *Coll de Forcats*, NL antic de la ciutat de Bna.; ⁶ (*Els*) *Forcats*, n'hi ha un a Romadriu i un altre prop de Rubió al Pallars Sobirà (xxxvii, 26, ⁴⁰ 35); ⁷ *Coll de Forcadell* a Baussitges (Alt Empordà) (N.C.E.C., 577); *Les Forcades* a Ars (Alt Urgell) (xxxvii, 170); *Mas Forcades* en el camí de Cantallops a Canadal (Alt Empordà) (1934; Exc. 216).

Amb -o del pre-català de l'Alt Pallars: *Monteforca-⁴⁵* do al terme d'Unarre (xx, 56); *Serrat de Campforcado* a Olp (xxxv, 199).

Coll de Forcs, al Montnegre, entre Coll Cenís i Collsacreu; *Els furkétis* (dit també *Els Forcs*), indret del terme de Vilallonga a la Vall de Camprodon (Amigó, ⁵⁰ *Top. Vilallonga de Ter*, 69); *St. Pere de Forquets*, antiga població i avui barri d'Argelers (*Gran Enc. Cat.*, s. v.).

FORCALL: Vila dels Ports de Morella situada a pocs quilòmetres, a l'Oest de Morella, en un indret ⁵⁵ on a la vall del riu de Forcall hi ha un entreforc. D'un derivat en -ACULUM.

PRON. POP.: *forkál* (sense article), oït a Sorita i a Forcall mateix (1961), també a Morella (1934); (*a*) *forkál*, (*a*) *urkál* a Olocua del Rei (1961), (*a*) *for-*

kál a La Tinença (1961). Gentilici: *forkalá*, Forcall (1961); *forkaláns*, Villoses i La Todolella (1961).

DOC. ANT. *aldea del Forcall* 1246 (BSCC xv, 117), *Forcayllo de Morella* 1259 (Huici, *Col. Dip.* ii, 266), *Forcayllo* 1259 (Mtz.Fdo. *Doc. Val. ACA*, reg. 10, fº 144v), 1263 (id., reg. 12, fº 135r), *veí del Forcayll* c. 1371 (*Llibre de Cort de Cincorres*, fº 65r), *en lo Forcall* c. 1371 (id.), *del Fforcall* 1386 (doc. despullat per JCor. a l'Arxiu Mun. de Cincorres, 1961), *G. Begues del Forqual* c. 1443 (*Cpb. Milian*, fº 78v), *P. Penarrosa perayre del Forcal* (id. id. fº 88r), *Forcall* S. xvi (BSCC xiv, 431).

HOMONIMS. *Lo Forcall* a Espot (Pallars Sobirà) (xxxvii, 75); *forkál* a Mont-ros (Pallars Jussà) (xxxvii ¹⁵ 131); *El Forcall*, n'hi ha un a Benafigos i un altre, de masos deshabitats, a Culla (Alt Maestrat) (xxix, 59, 64, 87); *Fonteta del Forcall* a Beniarriés (Comarca d'Alcoi) (xxxiii, 66); ⁸ *El Forcallet*, barranquet al terme de la Serra d'En Galceran (Alt Maestrat) (xxviii, 160); *Barranc del Forcallet* a Gaianes (Comarca d'Alcoi) (xxxiii, 146, 148). Més exemples al *DECat* (iv, 119a48-b20). Ph. R.

¹ Veg. *DECat* iv, s. v. *forca*. — ² Ponsich (*Top.*, 34) en cita les mencions antigues següents: *villa Forcas* 982, *locus de S. Michaelle de Furchis* 1322, 1369, *S. Michael de Furchis* 1676; cf. Alart, *RLR* xii, 129-30. — ³ Veg. *DECH* iii, s. v. *horca*; *DECat* iv, 120a44-54, s. v. *forca*. — ⁴ Veg. M. Delcor, *Estudis històrics sobre la Cerdanya*, 18-20. — ⁵ Cf. *Sci. Martini in Monte Furcato* 850 (Alart, *Bull. Soc. Agr. Sc.* xx, 307), *Monte Forchato* 967 (Colhe. Moreau x, 103), els quals es refereixen a *Sant Martí de l'Albera*, anomenat *Sant Martí de Coll Forcat* el 1639 (Ponsich, *Top.*, 24). — ⁶ *In civitate --- Barchinone, a colle scilicet de Forcads usque fluvium de Besocio* 1084 (*Cart. St. Cugat* ii, 383). — ⁷ Cf. *Els Estanyes Forcats* i el *Pic dels Estanyes Forcats* prop d'Auzat, cantó de Vicdessòs, a l'Arieja (Exc. 191). ⁸ Cf. el gasc. *Horcalb: ett Urkál* a Bagergue (PVArGc, 508b15-24, s. v. *horca*).

FORSANS, Mas de ~

Del terme de la Morera de Montsant (Priorat) (xii, 60.10).

ETIM. Possiblement és un NL derivat de l'àrab *fursân* (*RMa*, 476), plural de *fáris* 'cavaller' (*RMa* «miles») i 'guerrer de cavalleria'. Seria, doncs, 'el mas dels cavallers'. J. F. C.

Fort, Barranc ~, V. Fortaleny

FORTALENY

Poble de la Ribera Baixa del Xúquer.

PRON. LOCAL: *fortaléy*, oït a Cullera, 1963 (xxxii, 62.17) i durant l'enq. del poble mateix (xxxii, 63-64); id. (*AlcM*). Cobla satírica: «*Fortaleny* és poble antic / en muralles! (... de llicsons); / pensant-se que era Madrid / i era un niu de gafarrons» (SGuarner, *Po. Val.*